

Form og Former

Ordet information kommer af det latinske *informare*, at formgive. Etymologisk ordbog angiver at romerne huggede ordet fra det græske *morf*, som vi kender fra ordet morfologi (formlære). Blot byttede romerne altså om på f og m, morf blev til form.

At information har med tilværelsens form-side er værd at lægge mærke til. Information har at gøre med *dannelse*, dvs *formning* af mentaliteten. Dannelse står ikke i høj kurs for tiden, snarere gælder det om at være fleksibel, og i almindelighed er form ikke noget, vi har alverdens respekt for her til lands. Tværtimod plejer vi at rose os af at være *uformelle*.

Det gør det dog svært for fremmede at få fodfæste i vores kultur. For det indebærer at vi ikke har nogen *formler*, man kan lære sig, hvis man vil begå sig blandt os. Man skal rent ud sagt være født ind i omgangsformen for at finde ud af det. Vores hyggelige modvilje mod "stivnede former" har vist sin rod i provinsialisme snarere end i nogen særlig dansk hjertevarme. I en international kultur som f.eks. den franske er man nødt til at være mere formelle, så folk har noget at rette sig efter, selvom de ikke er "en af vore".

Men måske vil den huserende IT revolution give formaspektet sin gamle autoritet tilbage. Er der noget der fremkalder associationer til stivnede former så er det vel ordet protokol, men netop det ord har fået en renaissance i forbindelse med internettet. For når alle mulige forskellige slags computere skal kommunikere med hinanden så må de alle overholde en fælles protokol, der f.eks. fastlægger hvor lang tid en bit skal vare, eller hvordan man kommer videre efter fejl. Det oplevelsesocean vi kalder world wide web (også kaldet world wide wait) beror på at alle kan være med, når bare de overholder en fælles protokol.

Vi almindelige brugere behøver dog ikke at bekymre os om disse materier, for nutidens programmer klarer stort set ærterne for os, uden at vi mærker noget til det. Formaspektet er blevet gjort usynligt.

Ringeagten for verdens formaspekt har dybe rødder i filosofi og videnskab. Lige siden Newton har det været ilde set at forklare fænomener ved at henvise til de former, som synes at bestemme dem. F.eks. er årsagen til hjertets størrelse hos et dyr ikke at det skal pumpe blod rundt i en bestemt slags krop. Årsagen er at de af dyrets forfædre, der evt. havde en anden størrelse hjerte, klarede sig dårligt i konkurrencen

om at efterlade sig afkom. De aparte hjerter gik ikke i arv. På denne måde tænker man sig at alt hvad der eksisterer kan forklares gennem begivenheder, der i den sidste ende udspringer af et formløst mikro-niveau, partiklers trækken og skubben til hinanden. Form kan afledes af stoffets egenskaber, ikke *vice versa*.

Og ganske vist er idealet for naturvidenskaben at bringe denne verdens fænomener på formel. Men Kant lærte os jo at disse formler ikke er en del af verden selv, men en del af den menneskelige erkendelse. Hvordan den menneskelige erkendelse så kunne være opstået på denne klode behøvede Kant ikke at tage stilling til, for evolutionsteorien var ikke opfundet på hans tid.

Her finder vi måske årsagen til den moderne videnskabs noget lemfældige omgang med begrebet information. Man savner en tradition for at behandle form som et selvstændigt naturfænomen. Og dog er universet bestemt ikke formløst. Det er fuld af stjerner, planeter og måner, ja hele galakser der bevæger sig væk fra hinanden. Verdensrummet udvider sig, og måske er det i denne gigantiske retningsbestemte bevægelse snarere end i partiklers trækken og skubben, vi skal finde dynamoen for formernes åbenlyse magt over substansen.

